

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

13 juin 2006

PROPOSITION DE LOI**modifiant certaines dispositions relatives
à l' Ecole royale militaire****RAPPORT**FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE
LA DÉFENSE NATIONALE
PAR
M. **Mohammed BOUKOURNA****SOMMAIRE**

- I. Exposé introductif de M. Philippe Monfils, auteur principal de la proposition de loi 3
- II. Discussion générale 3
- III. Discussion des articles et votes 10

Documents précédents :

Doc 51 **2455/ (2005/2006)** :001 : Proposition de loi de M. Monfils, Mme Meeus, M. Geerts et
Mme Belhouari.

002 : Amendements.

Voir aussi:

004 : Texte adopté par la commission.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

13 juni 2006

WETSVOORSTEL**tot wijziging van sommige bepalingen
betreffende de Koninklijke militaire school****VERSLAG**NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE LANDSVERDEDIGING
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Mohammed BOUKOURNA****INHOUD**

- I. Inleidende uiteenzetting van de heer Philippe Monfils, hoofddiener van het wetsvoorstel 3
- II. Algemene bespreking 3
- III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen 10

Voorgaande documenten :

Doc 51 **2455/ (2005/2006)** :001 : Wetsvoorstel van de heer Monfils, mevrouw Meeus, de heer Geerts
en mevrouw Belhouari.

002 : Amendementen.

Zie ook:

004 : Tekst aangenomen door de commissie.

**Composition de la commission à la date du dépôt du rapport /
Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag:
Président/Voorzitter : Philippe Monfils**

A. — Titulaires / Vaste leden :

VLD Stef Goris, Ingrid Meeus, Hilde Vautmans
PS Talbia Belhouari, Jean-Pol Henry, Yvon Harmegnies
MR Robert Denis, Daniel Ducarme, Philippe Monfils,
sp.a-spirit David Geerts, Dalila Douifi, Walter Muls
CD&V Pieter De Crem, Theo Kelchtermans
Vlaams Belang Staf Neel, Luc Sevenhans
cdH Brigitte Wiaux

B. — Suppléants / Plaatsvervangers :

Miguel Chevalier, Hendrik Daems, Georges Lenssen, Ludo Van Campenhout
Mohammed Boukourna, André Frédéric, Alain Mathot, Patrick Moriau,
François Bellot, Hervé Hasquin, Josée Lejeune, Jean-Pierre Malmendier
Cemal Çavdarli, Jan Peeters, Koen T'Sijen, Inga Verhaert
Roel Deseyn, Luc Goutry, Trees Pieters
Nancy Caslo, Ortwin Depoortere, Bert Schoofs
Benoît Drèze, Melchior Wathelet

cdH	: Centre démocrate Humaniste
CD&V	: Christen-Democratisch en Vlaams
ECOLO	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
FN	: Front National
MR	: Mouvement Réformateur
N-VA	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
PS	: Parti socialiste
sp.a - spirit	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
Vlaams Belang	: Vlaams Belang
VLD	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA : Questions et Réponses écrites
CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN : Séance plénière
COM : Réunion de commission
MOT : Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN : Plenum
COM : Commissievergadering
MOT : Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné cette proposition de loi au cours de sa réunion du 7 juin 2006.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DE M. PHILIPPE MONFILS, AUTEUR PRINCIPAL DE LA PROPOSITION DE LOI

M. Philippe Monfils (MR), président, précise que la proposition de loi vise notamment à confirmer clairement dans la loi que l'École royale militaire (ERM) est un établissement de niveau universitaire. Renvoyant aux développements (DOC 51 2455/001, p. 3), il fait observer que tant le Conseil d'État que les législateurs décrets de la communauté française et de la communauté flamande ont déjà reconnu le caractère universitaire de l'ERM. Il y a, à de nombreux égards, un réel alignement sur l'enseignement universitaire.

Pour le surplus, la législation est encore adaptée à la réforme de Bologne en ce qui concerne le cursus. Un certain nombre d'articles portent sur la fusion de l'ERM avec l'Institut royal supérieur de Défense (IRSD). D'autres dispositions ont trait à l'organisation de l'établissement. L'ERM est dotée d'un conseil d'administration; le conseil d'administration du patrimoine est maintenu. Enfin, la proposition de loi contient également une disposition transitoire afin d'éviter que les étudiants ayant déjà entrepris leurs études soient confrontés à l'une ou l'autre interruption. Un cursus ininterrompu leur est ainsi garanti.

M. Monfils et consorts présentent ensuite une série d'amendements (*n°s 1 à 6, DOC 51 2455/002*) qui tendent essentiellement à apporter un certain nombre de corrections techniques à la proposition de loi.

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

Madame Talbia Belhouari (PS) souligne que cette proposition de loi, vise à modifier la loi du 18 mars 1838 organique de l'Ecole royale militaire (ERM), et celle du 16 mars 1994 relatif au statut et aux rétributions du personnel enseignant de l'ERM.

Les deux principaux objectifs de cette proposition de loi sont, d'une part, de compléter le passage du système d'enseignement supérieur de l'ERM au cadre commun que prévoit le processus de Bologne dans l'ensemble des pays membres de l'Union européenne (UE); et,

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft onderhavig wetsvoorstel besproken tijdens haar vergadering van 7 juni 2006.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE HEER PHILIPPE MONFILS, HOOFDINDIENER VAN HET WETSVOORSTEL

De heer Philippe Monfils (MR), voorzitter, preciseert dat het wetsvoorstel ertoe strekt onder meer duidelijk in de wet te bevestigen dat de Koninklijke Militaire School (KMS) een instelling van universitair niveau is. Met verwijzing naar de toelichting (DOC 51 2455/001, blz. 3) wijst hij erop dat zowel de Raad van State, als de decreetgever van de Vlaamse en de Franse gemeenschap reeds het universitair karakter van de KMS hebben erkend. In tal van opzichten is er een daadwerkelijke gelijkenschakeling met het universitair onderwijs.

Voor het overige wordt de wetgeving ook verder aangepast aan de Bologna-hervorming op het gebied van het studieverloop. Enkele artikelen hebben betrekking op de fusie van de KMS met het Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie (KHID). Andere bepalingen hebben betrekking op de organisatie van de instelling. De KMS krijgt een raad van bestuur; de raad van bestuur van het Vermogen blijft behouden. Het wetsvoorstel bevat tenslotte ook een overgangsregeling om te beletten dat studenten die hun studies reeds zijn begonnen geconfronteerd zouden worden met een of andere vorm van onderbreking. Zodoende wordt hen bijgevolg een ononderbroken studieverloop gewaarborgd.

De heer Monfils c.s. dient vervolgens een reeks *amendementen nrs. 1 tot 6 (DOC 51 2455/002)* in die er in hoofdzaak toe strekken het wetsvoorstel op een aantal punten technisch te verbeteren.

II. — ALGEMENE BESPREKING

Mevrouw Talbia Belhouari (PS) onderstreept dat dit wetsvoorstel strekt tot wijziging van de wet van 18 maart 1838 houdende organisatie van de Koninklijke Militaire School (KMS) en van de wet van 16 maart 1994 betreffende het statuut en de bezoldiging van het onderwijzend personeel van de KMS.

Dit wetsvoorstel heeft twee hoofddoelstellingen. Enerzijds is het de bedoeling de integratie van de KMS in de regeling voor het hoger onderwijs te doen verlopen overeenkomstig het gemeenschappelijk raamwerk dat, ingevolge het proces van Bologna, in alle EU-lidstaten

d'autre part, d'apporter quelques adaptations techniques quant à l'organisation et au fonctionnement de l'établissement.

Il est urgent que l'ensemble des dispositions analogues à celles qui ont été instaurées dans l'enseignement supérieur par les Communautés dans le cadre du processus de Bologne le soit également dans l'enseignement de l'ERM. A la fin du mois de juin 2006, l'ERM délivrera ses premiers «Bachelors» et il importe que les étudiants qui terminent leurs études disposent d'une situation juridique claire quant à leurs diplômes. C'est pourquoi l'oratrice se réjouit que cette proposition de loi puisse enfin clore un travail entamé depuis plus de deux ans.

Cette proposition de loi, et plus particulièrement son article 5 ajoute une direction de la formation continuée à l'organisation générale de l'Ecole (la formation continuée relève aujourd'hui de l'Institut royal supérieur de la défense (IRSD)). Cette disposition a le mérite de s'inscrire en parfaite conformité avec un projet du ministre de la Défense et que le groupe PS soutient: la fusion entre l'Ecole royale militaire (ERM) et l'Institut royal supérieur de la défense (IRSD) en une école d'officiers unique.

Une fusion entre l'Ecole, qui forme des jeunes gens à leur future fonction d'officier, et l'Institut, qui assure une formation continuée aux officiers des Forces armées, serait une bonne chose, tant pour la gestion et le soutien logistique de ces établissements, que pour l'enseignement qui y est dispensé. Une école d'officiers unique – regroupant un pilier «formation de base», un pilier «formation continue» et un pilier regroupant les deux facultés (la faculté polytechnique, et celle des sciences sociales et militaires) – aurait de nombreux avantages. En ce qui concerne l'enseignement dispensé, elle permettrait notamment d'éviter les doublons et d'assurer une certaine continuité, elle permettrait également l'utilisation du corps enseignant dans les trois piliers, etc. On gagnerait en cohérence et en efficacité.

Bien entendu, la proposition de loi prévoit les adaptations nécessaires qui permettront à l'ERM de s'organiser et de fonctionner efficacement après que celle-ci se soit élargie avec une direction de la formation continuée. En ce qui concerne ces adaptations, il faut souligner deux éléments particulièrement importants.

van toepassing is. Anderzijds behelst het wetsvoorstel een aantal technische aanpassingen van de organisatie en de werking van de KMS.

Wat het door de KMS aangeboden hoger onderwijs betreft, moet dringend werk worden gemaakt van bepalingen die analoog zijn met die welke de gemeenschappen in het raam van het proces van Bologna hebben ingevoerd voor hun hoger onderwijs. Eind juni 2006 zal de KMS de eerste «bachelors» afleveren en het is essentieel dat de afgestudeerden juridische duidelijkheid krijgen omtrent hun diploma. Daarom is de spreker blij dat met dit wetsvoorstel een punt kan worden gezet achter meer dan twee jaar van werkzaamheden.

Dit wetsvoorstel, en meer bepaald artikel 5, voegt een «directie voortgezette vorming» toe aan de algemene organisatie van de School (momenteel ressorteert dat vormingsaspect onder het Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie (KHID)). Het voorgestelde artikel 5 heeft de verdienste volkomen te stroken met een door de PS-fractie gesteund plan van de minister van Defensie: de fusie van de Koninklijke Militaire School en het Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie tot een eenheidsschool voor officieren.

Het zou een positieve zaak zijn mochten de School (die jongeren tot officier opleidt), en het Instituut (waar de officieren van de krijgsmacht een voortgezette opleiding kunnen volgen) in elkaar opgaan. Zulks zou het beheer, de logistieke ondersteuning van die instellingen en het aldaar verstrekte onderwijs ten goede komen. Er zijn tal van voordelen verbonden aan één enkele officierschool, met een afdeling «basisopleiding», een afdeling «voortgezette opleiding» en een afdeling die beide faculteiten overkoepelt, te weten de polytechnische faculteit en de faculteit sociale en militaire wetenschappen. Wat het verstrekte onderwijs betreft, kunnen met name overlappingsen worden voorkomen en wordt een zekere continuïteit gegarandeerd; ook kunnen de docenten in de drie afdelingen worden ingezet enzovoort. Zowel de samenhang als de doeltreffendheid zouden daar bij winnen.

Het wetsvoorstel voorziet uiteraard in de noodzakelijke bijstellingen, om de KMS in staat te stellen zich anders te organiseren en doeltreffend te functioneren nadat die School zal zijn uitgebreid met een «directie voortgezette opleiding». In verband met die veranderingen moeten twee uitermate belangrijke elementen worden aangestipt.

Premièrement, on retiendra notamment la disposition proposant de doter l'ERM – à côté du conseil académique et du conseil d'administration du Patrimoine – d'un conseil d'administration de l'école. Ce dernier conseil sera chargé de la gestion générale de l'ERM et permettra au Conseil académique de ne s'occuper à l'avenir que de l'aspect «académique» de la gestion. On retiendra également l'effort d'ouvrir ces différents organes afin que l'ensemble de la communauté éducative y soit représenté.

Deuxièmement, en ce qui concerne les adaptations relatives à la composition du personnel enseignant de l'ERM, on retiendra notamment:

- que l'on est passé, par l'apport des professeurs de l'IRSD, de 59 à 103 équivalents temps plein;
- que l'on a bien sûr maintenu une mixité «enseignants civils – enseignants militaires» qui donne de bons résultats;
- que l'on a maintenu, pour les matières politiques, économiques, juridiques, etc., une clé de répartition ancienne qui a déjà fait ses preuves;
- que le nombre de cours dans les matières opérationnelles a été augmenté;
- que toutes ces adaptations n'ont entraîné aucune suppression d'emplois et aucune augmentation budgétaire.

Cohérence et efficacité sont donc les maîtres mots de cette proposition de loi dont l'ambition est de permettre à l'ERM de continuer à offrir à ses élèves, notamment par une organisation adaptée et une méthode didactique moderne, une formation multidisciplinaire et intégrée leur permettant un jour d'intégrer les Forces armées.

*
* *

Mme Ingrid Meeus (VLD) souligne, à son tour, que la proposition de loi va indubitablement dans le sens du processus de l'accord de Bologne (délivrance de diplômes de *bachelor* et de *master*) et vise également à placer l'IRSD dans le giron de l'ERM. Elle est dès lors d'avis que la proposition de loi à l'examen répond à un besoin.

L'intervenante attire toutefois l'attention sur une conséquence spécifique de la proposition de loi à l'examen. Les militaires diplômés sous le régime de l'ancien système (les licenciés et les ingénieurs) devront, selon elle, s'adapter à la nouvelle réglementation. La proposition

Een eerste aspect is met name de bepaling op grond waarvan de KMS een raad van bestuur van de school zou krijgen, naast de academische raad en de raad van bestuur van het Vermogen. De raad van bestuur van de school zou worden belast met het algemeen beheer van de KMS, waardoor de academische raad de mogelijkheid krijgt voortaan alleen te zorgen voor de «academische» aspecten. Voorts is het ook van belang dat er naar wordt gestreefd die diverse instanties open te stellen, zodat de hele opvoedkundige gemeenschap erin wordt vertegenwoordigd.

Voorts zijn er aanpassingen in verband met de samenstelling van het onderwijzend personeel van de KMS. Volgende aspecten kunnen worden aangestipt:

- door de komst van de hoogleraren en de docenten van het KHID is er een toename van voltijds equivalenten, met name van 59 naar 103;
- uiteraard werd bij de lesgevers de gemengde samenstelling burgers/militairen, die goede resultaten afwerpt, behouden;
- voor de politieke, economische, juridische en andere aspecten werd een verdeelsleutel behouden die al een tijdje meegaat en een goede aanpak bleek te zijn;
- er zijn meer cursussen in operationele aangelegenheden;
- al die aanpassingen hebben niet geleid tot enig banenverlies, noch tot enige budgettaire verhoging.

Dit wetsvoorstel wordt derhalve gekenmerkt door samenhang en doeltreffendheid. Het wetsvoorstel is bedoeld om de KMS, met name aan de hand van een aangepaste organisatie en een moderne didactische methode, in staat te stellen de studenten een multidisciplinaire en geïntegreerde opleiding te blijven verstrekken, zodat ze achteraf tot de krijgsmacht kunnen toetreden.

*
* *

Mevrouw Ingrid Meeus (VLD) stipt op haar beurt aan dat het wetsvoorstel ongetwijfeld tegemoetkomt aan de processus van het Bologna-akkoord (uitreiking van bachelor- en masterdiploma's). Tevens strekt het ertoe het KHID in de KMS onder te brengen. Zij is dan ook van oordeel dat het wetsvoorstel beantwoordt aan een noodzaak.

Zij wijst evenwel op een specifiek gevolg van het wetsvoorstel. De militairen die onder gelding van het oud stelsel afstudeerden (de licentiaten en de ingenieurs) zullen zich volgens haar moeten aanpassen aan de nieuwe regeling. De deelnemers aan de huidige derde

de loi place, en effet, dans le deuxième cycle les participants à l'actuel troisième cycle (conduisant aux brevets d'administrateur militaire (BAM-MAB (*breveté d'administration militaire* – militaire administratiebrevethouder)) ou de breveté d'état-major (BEM-SBH (*breveté d'état-major* – stafbrevethouder))). Ce changement s'explique du fait que l'actuel deuxième cycle ne correspond pas vraiment à un grade académique et par conséquent n'est pas repris dans la proposition de loi à l'examen. Il s'agit d'une formation académique et militaire qui ne correspond pas véritablement à un *master* spécifique. Le deuxième cycle (ancien régime) est supprimé, et le troisième cycle actuel devient le deuxième cycle (nouveau régime).

Plusieurs questions se posent toutefois à ce sujet, essentiellement en ce qui concerne les mesures d'exécution:

- le deuxième cycle va-t-il être expressément supprimé ou sera-t-il éventuellement maintenu?
- Quel est le grade minimal exigé pour suivre le cycle de *master* en sciences politiques et militaires et de *master* en sciences administratives publiques et militaires? A cette fin, il fallait en effet occuper une fonction du grade supérieur. Seul un nombre limité de candidats pouvaient, dans l'ancien système, participer sur la base de certains critères de sélection. Ces critères sont-ils maintenus, faut-il à nouveau les inscrire dans le système ou seront-ils modifiés par le biais des arrêtés d'exécution?

*
* *

Mme Brigitte Wiaux (CDH) appuie la proposition de loi à l'examen, qui permet à l'ERM de s'adapter à l'accord de Bologne et aux normes européennes. Elle donnera également à l'ERM la possibilité de mieux s'organiser et de mieux définir ses missions.

*
* *

M. Luc Sevenhans (Vlaams Belang) fustige le fait que la proposition de loi à l'examen a été préparée et élaborée au sein du département de la Défense nationale et qu'elle ne résulte par conséquent pas d'une initiative législative de parlementaires.

Les nouvelles dispositions de la proposition de loi sont relativement logiques, compte tenu des principes antérieurement acceptés de la réforme «Bologne» de l'enseignement universitaire et de la fusion de l'ERM avec l'IRSD.

Il renvoie ensuite à l'article 4 de la proposition de loi,

cyclus (leidend tot de brevetten van militair administrateur (MAB-BAM (militaire administratiebrevethouder - *breveté d'administration militaire*)) ou stafbrevethouder (SBH-BEM (stafbrevethouder - *breveté d'état-major*))) worden ingevolge het wetsvoorstel in de tweede cyclus ondergebracht. Dit is te verklaren doordat de huidige tweede cyclus niet echt overeenkomt met een academische graad en bijgevolg niet in het wetsvoorstel aan bod komt. Het betreft een academische en militaire vorming die niet werkelijk overeenkomt met een specifieke master. De tweede cyclus (oude regeling) valt weg, en de huidige derde cyclus wordt de tweede cyclus (nieuwe regeling).

Hierdoor rijzen evenwel enkele vragen, die vooral met de uitvoeringsmaatregelen verband houden:

- zal de tweede cyclus uitdrukkelijk vervallen of blijft hij eventueel verder bestaan?
- wat is de minimumgraad vereist om de cyclus van master in de politieke en militaire wetenschappen en van master in de openbare en militaire administratieve wetenschappen te volgen? Daartoe moest men thans immers een functie van de hogere graad bekleden. Enkel een beperkt aantal kandidaten mochten in het oude stelsel maar deelnemen op grond van bepaalde selectiecriteria. Blijven deze criteria van vroeger bestaan, moeten ze opnieuw worden opgenomen in de regeling, of zullen ze door middel van de uitvoeringsbesluiten worden gewijzigd?

*
* *

Mevrouw Brigitte Wiaux (CDH) steunt het wetsvoorstel. Het laat de KMS toe zich aan te passen aan het Bologna-akkoord en de Europese normen. Het biedt de KMS eveneens de mogelijkheid zich beter te organiseren en haar taak beter te omschrijven.

*
* *

De heer Luc Sevenhans (Vlaams Belang) hekelt het feit dat dit wetsvoorstel in de schoot van het departement van Landsverdediging werd voorbereid en uitgewerkt en bijgevolg niet echt uit een wetgevend initiatief van parlementsleden voortspuit.

De nieuwe bepalingen van het wetsvoorstel zijn vrij logisch rekening houdend met de eerder aanvaarde principes van de Bologna-hervorming van het universitair onderwijs en de fusie van de KMS met het KHID.

Hij verwijst vervolgens naar artikel 4 van het wets-

qui insère un article 1^{er}ter dans la loi du 18 mars 1838 organique de l'ERM. En vertu du § 2, alinéa 3, de cet article, le grade académique de master en sciences de l'ingénieur militaire, de master ès arts en sciences politiques et militaires, de master ès arts en administration publique et militaire sanctionne des études universitaires de deuxième cycle d'au moins 60 crédits supplémentaires pouvant être obtenus en une année d'études au moins.

Ces nouveaux grades donneront lieu à l'octroi des brevets d'ingénieur du matériel militaire (IMM), de breveté d'état-major (BEM-SBH) et d'administrateur militaire (BAM-MAB). En ce qui concerne les deux derniers brevets, il s'avère effectivement que ces formations durent actuellement un an; elles sont organisées par l'IRSD. Ce n'est cependant pas le cas pour le brevet IMM; la formation dure deux ans et est organisée en dehors de l'IRSD. Les développements sont incomplets sur ce point: la proposition de loi a apparemment une portée plus étendue que la simple fusion entre l'ERM et l'IRSD.

En outre, un autre problème pourrait se poser: les formations BEM et BAM sont actuellement données au sein de l'IRSD par de nombreux officiers qui ne possèdent pas les titres académiques requis pour pouvoir enseigner dans le cadre d'un master dans une institution universitaire. De quelle manière tentera-t-on de résoudre ce problème?

Enfin, M. Sevenhans formule encore quelques questions supplémentaires. La proposition de loi à l'examen prévoit-elle que l'ERM assurera désormais la formation IMM? Prévoit-on que la durée de cette formation IMM sera ramenée de deux ans à un an? Quels titres académiques sont requis pour le personnel enseignant dans le cadre d'un master en sciences de l'ingénieur militaire, d'un master ès arts en sciences politiques et militaires et d'un master ès arts en administration publique et militaire?

L'intervenant précise que son groupe soutient pour le surplus la proposition de loi à l'examen dans les grandes lignes.

*
* *

M. Theo Kelchtermans (CD&V) souligne que son groupe souscrit également au principe de la proposition de loi, qui est la suite logique de la réforme de l'enseignement universitaire.

voorstel waarbij een artikel 1ter in de wet van 18 maart 1838 houdende organisatie van de KMS wordt ingevoegd. Krachtens §2, derde lid, van dit artikel bekrachtigt de academische graad van master in de militaire ingenieurswetenschappen, master in de politieke en militaire wetenschappen, master in de openbare en militaire administratie, universitaire studies van de tweede cyclus van ten minste 60 bijkomende studiepunten die kunnen worden behaald in ten minste één academiejaar.

Deze nieuwe graden zullen aanleiding geven tot het toekennen van de brevetten van ingenieur van het militair materieel (IMM), stafbrevethouder (SBH-BEM) en militair administrateur (MAB-BAM). Voor de laatste twee is het inderdaad zo dat deze vormingen op dit ogenblik één jaar duren; zij worden door het KHID georganiseerd. Voor het brevet IMM is dit evenwel niet het geval; de vorming duurt twee jaar en wordt buiten het KHID georganiseerd. De toelichting is op dit punt onvolledig: het wetsvoorstel heeft blijkbaar een grotere reikwijdte dan het enkel samensmelten van de KMS en het KHID.

Bovendien kan er nog een ander probleem opduiken: in de SBH- en de MAB-vormingen doceren voor het ogenblik, in het KHID, officieren die niet altijd beschikken over de academische titels vereist om in het kader van een mastervorming in een universitaire instelling te mogen les geven. Op welke manier zal voor dit probleem een oplossing worden gezocht?

De heer Sevenhans formuleert tenslotte nog enkele bijkomende vragen. Voorziet het wetsvoorstel dat de KMS de vorming IMM voortaan zal verzekeren? Voorziet men dat deze IMM-vorming van twee naar één jaar zal worden teruggebracht? Welke academische titels worden van het onderwijzend personeel vereist in de vorming van master in de militaire ingenieurswetenschappen, master in de politieke en militaire wetenschappen en master in de openbare en militaire administratie?

De spreker preciseert dat zijn fractie het wetsvoorstel voor het overige in grote lijnen steunt.

*
* *

De heer Theo Kelchtermans (CD&V) wijst erop dat ook zijn fractie zich principieel kan vinden in het wetsvoorstel dat een logisch gevolg is van de hervorming van het universitair onderwijs.

Il pose toutefois une question spécifique au sujet de la modification proposée à l'amendement n° 1 (DOC 51 2455/002) et tendant à remplacer, dans l'article 4, § 2, alinéas 2 et 3, proposés, les mots «mémoire, travail ou projet personnel de fin d'études» par les mots «mémoire de fin d'études, travail ou projet personnel». Il convient, en tout état de cause, de préciser ce que l'on entend par ces nouveaux termes. En général, dans l'enseignement universitaire et, partant, dans les formations de master, les exigences sont particulièrement élevées. Si un «mémoire de fin d'études» correspond à l'ancien mémoire de licence, à quoi renvoient les termes «travail» ou «projet personnel»? L'interprétation peut en être très large et, par la suite, donner lieu à des contestations.

Selon M. Kelchtermans, la proposition de loi ne vise pas à introduire de nouvelles formations mais à adapter des structures et à uniformiser la typologie. Selon l'intervenant, les procédures de reconnaissance, que les formations universitaires sont tenues de subir (en ce qui concerne les critères de qualité imposés aux formations et donc aux mémoires) ne sont, par conséquent, pas imposées. Les auteurs peuvent-ils confirmer cette vision des choses?

*
* *

À la question de M. Sevenhans relative aux cours d'IMM, *Mme Meeus* répond qu'il est exact que ceux-ci durent plus longtemps qu'une année de cours. La proposition de loi fait toutefois clairement état d'«au moins soixante crédits supplémentaires», ce qui implique qu'il pourrait y en avoir plus. À l'heure actuelle, ces cours ne sont pas dispensés à l'IRSD ni à l'ERM. Il n'est cependant pas indispensable que l'ERM propose ces disciplines; les cours peuvent donc toujours être dispensés en externe. La proposition de loi prévoit surtout quels grades académiques correspondent à quelles études et ne précise pas dans quelles institutions celles-ci sont proposées ou non.

En ce qui concerne la question de M. Kelchtermans concernant la signification des termes «mémoire de fin d'études, travail ou projet personnel», l'intervenante fait observer que, par le passé, certains travaux et projets devaient également être déposés en tant que travail de fin d'études, tant dans le cadre des cours de BAM que des cours de BEM.

Selon M. Kelchtermans, il est impératif d'uniformiser cette matière, comme ce fut le cas pour les mémoires de licence autrefois demandés. Dans sa formulation

Hij heeft wel een specifieke vraag bij het voorstel vervat in amendement nr. 1 (DOC 51 2455/002) om in de in artikel 4 voorgestelde tweede paragraaf, in het tweede en derde lid, de term «masterproef» te vervangen door «masterproef, een werk of een persoonlijk project». Het behoeft in elk geval verduidelijking wat precies wordt bedoeld met deze nieuwe begrippen. Doorgaans zijn de eisen in het universitair onderwijs, en bijgevolg ook in de masteropleidingen, vrij hoog. Een masterproef komt overeen met de vroegere licentiaatsverhandeling, maar wat omvat een «werk» of een «persoonlijk project»? Dit kan zeer ruim worden geïnterpreteerd en achteraf aanleiding geven tot betwistingen.

Het wetsvoorstel heeft volgens de heer Kelchtermans geen betrekking op het invoeren van nieuwe opleidingen maar wel op de aanpassing van structuren en een eenvormige typologie. Erkenningsprocedures, die universitaire opleidingen wel moeten doorlopen (in verband met de kwaliteitsvoorwaarden gesteld aan de opleidingen en dus ook van de masterproef) worden hier volgens de spreker bijgevolg niet opgelegd. Kan deze zienswijze worden bevestigd?

*
* *

Mevrouw Meeus antwoordt, op de vraag van de heer Sevenhans in verband met de IMM-cursussen, dat het inderdaad zo is dat die langer duren dan één cursusjaar. In het wetsvoorstel wordt evenwel duidelijk melding gemaakt van «tenminste zestig bijkomende studiepunten», wat impliceert dat het er ook meer kunnen zijn. Deze cursussen worden thans niet gedoceerd aan het KHID en de KMS. Het is evenwel niet onontbeerlijk dat dit aan de KMS wordt gedoceerd; het kan bijgevolg ook nog steeds buitenshuis. Het wetsvoorstel bepaalt vooral welke academische graad overeenstemt met welke studies en specificeert niet aan welke instelling die al dan niet worden aangeboden.

Wat de vraag van de heer Kelchtermans betreft over de inhoud van de termen «masterproef, een werk of een persoonlijk project», wijst de spreker erop dat in het verleden ook reeds bepaalde werken en opdrachten als eindwerk moesten worden afgeleverd zowel in het kader van de MAB- als de SBH-cursus.

Volgens de heer Kelchtermans is eenvormigheid op dit gebied absoluut geboden, zoals bij de in het verleden gevraagde licentiaatsverhandeling. Zoals het is

actuelle, la proposition de loi donne en effet l'impression qu'à la fin du deuxième cycle, un mémoire de fin d'études, un travail ou un projet personnel sont des choses différentes et qu'il existe une distinction réelle entre le mémoire de fin d'études, le travail et le projet personnel.

Mme Meeus précise qu'«un mémoire, travail ou projet personnel de fin d'études» correspond à l'ancienne thèse ou l'ancien mémoire de licence. Il n'y a pas de véritable distinction, en ce sens que l'étudiant peut choisir l'une des trois possibilités comme travail personnel de fin d'études, qui fait en fait office de mémoire.

M. Philippe Monfils (MR), président, ajoute que l'article 4 vise avant tout à tenir compte de la réforme de Bologne. Dans ce cadre, on n'utilise pas toujours la même terminologie dans les différents pays, pas plus que dans les différentes universités et facultés. Dans certains pays, on parle par exemple d'un «projet personnel». Il s'agit cependant à chaque fois de travaux de fin d'études liés au niveau d'études requis. Afin de permettre les échanges internationaux, il est proposé d'utiliser tous ces termes, les uns étant utilisés dans certains pays et les autres dans d'autres pays. Le terme mémoire n'est en effet pas toujours utilisé en tant que tel dans tous les pays. Il ne serait en tout cas pas concevable d'encore utiliser la terminologie de l'ancienne structure de candidature et de licence.

Pour le reste, M. Monfils indique encore que la proposition de loi ne fait que déplacer la formation continue de l'IRSD à l'ERM, en l'assortissant d'une série de mesures transitoires afin d'éviter des interruptions dans le cursus des étudiants, sans qu'il soit pour autant question d'un tout nouveau système (hormis l'adaptation en fonction de la réforme de Bologne).

En ce qui concerne la question de M. Sevenhans à propos des titres académiques des enseignants, M. Monfils précise que la proposition de loi ne les modifie aucunement. Dès à présent, les professeurs de l'ERM sont assimilés aux autres professeurs d'université et il est possible d'effectuer des échanges ou des transferts. Toutes les conditions et règles en vigueur à l'heure actuelle en la matière sont maintenues. La proposition de loi n'introduit pas, par essence, de règles vraiment nouvelles: il s'agit d'une adaptation en fonction de la réforme de Bologne, de la fusion de l'IRSD et de l'ERM et de la création d'un conseil d'administration au sein de l'ERM, répondant à une modernisation de la gestion de l'institution.

voorgesteld ontstaat immers de indruk dat de masterproef, een werk of een persoonlijk project, op het einde van de tweede cyclus, verschillende zaken zijn en dat er een daadwerkelijk onderscheid bestaat tussen de masterproef, een werk en een persoonlijk project.

Mevrouw Meeus verduidelijkt dat «masterproef, een werk of een persoonlijk project» overeenkomt met de vroegere thesis of licentiaatsverhandeling. Er is geen echt onderscheid in die zin dat de student een van de drie mogelijkheden kan kiezen als persoonlijk eindwerk, dat in feite als een masterproef geldt.

De heer Philippe Monfils (MR), voorzitter, voegt daaraan toe dat met artikel 4 in de eerste plaats beoogd wordt rekening te houden met de Bologna-hervorming. In dit kader wordt in de verschillende landen niet steeds dezelfde terminologie gehanteerd, en ook niet in de verschillende universiteiten en faculteiten. In sommige landen wordt bijvoorbeeld gesproken van een «persoonlijk project». Het betreft echter allemaal eindwerken verbonden aan het vereiste studieniveau. Om de internationale uitwisselingen mogelijk te maken wordt voorgesteld deze termen, waarvan de ene door sommige en de andere door andere landen gebruikt worden, te hanteren. De term masterproef wordt immers niet als dusdanig steeds in alle landen gebruikt. Het zou in elk geval niet opgaan nog de terminologie van de vroegere kandidatuur- en licentiestructuur te gebruiken.

Voor het overige wijst de heer Monfils er nog op dat ingevolge het wetsvoorstel het stelsel van de voortgezette vorming enkel wordt verplaatst van het KHID naar de KMS, samen met een aantal overgangsmaatregelen om onderbrekingen in het studieverloop van de studenten te vermijden, zonder dat er sprake is van een volledig nieuw stelsel (de aanpassing aan de Bolognahervorming niet te na gesproken).

Wat de vraag van de heer Sevenhans betreft in verband met de academische titels van de lesgevers, preciseert de heer Monfils dat het wetsvoorstel hierin geen verandering brengt. Thans reeds zijn de professoren aan de KMS gelijkgesteld aan andere universiteitsprofessoren en zijn uitwisselingen en overstappen mogelijk. Alle op dit ogenblik geldende voorwaarden en regelingen terzake blijven bestaan. Het wetsvoorstel voert in essentie geen echt nieuwe regelingen in: het gaat om een aanpassing aan de Bologna-hervorming, om de samensmelting van het KHID en de KMS en om de creatie van een raad van bestuur bij de KMS, beantwoordend aan een modernisering van het beheer van de instelling.

III. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Article 1er

Cet article ne donne lieu à aucune discussion et est adopté à l'unanimité.

Art. 2 et 3

Ces articles ne donnent lieu à aucune discussion et sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 4

L'amendement n° 1 (DOC 51 2455/002) de M. Monfils et consorts vise à remplacer au §2, alinéas 2 et 3, proposé, les mots «mémoire, travail ou projet personnel de fin d'études» par les mots «mémoire de fin d'études, travail ou projet personnel». *M. Monfils* renvoie à cet égard à la discussion générale au cours de laquelle cet aspect a été examiné en détail. Il précise que le mémoire de fin d'études peut être remplacé par la rédaction de «papers» ou de «case studies» pour une charge de travail équivalente.

L'amendement n° 1 est adopté par 10 voix et une abstention.

L'article 4, ainsi modifié, est adopté par 10 voix et une abstention.

Art. 5

L'amendement n° 2 (DOC 51 2455/002) de M. Monfils et consorts vise à remplacer, à l'article 7, 3°, proposé, les mots «formation militaire et sportive» par les mots «formation de base», parce qu'ils correspondent mieux aux missions telles qu'elles ont été reformulées pour l'ERM et son organisation. *M. Monfils* précise qu'il s'agit en l'occurrence d'utiliser la terminologie exacte.

L'amendement n° 2 est adopté à l'unanimité.

L'article 5, ainsi modifié, est adopté à l'unanimité.

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikel 1

Dit artikel dat geen aanleiding geeft tot bespreking wordt eenparig aangenomen.

Art. 2 en 3

Deze artikelen geven geen aanleiding tot verdere bespreking en worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 4

Amendement nr. 1 (DOC 51 2455/002) van de heer Monfils c.s. strekt ertoe in de voorgestelde §2, tweede en derde lid, het woord «masterproef» te vervangen door «masterproef, een werk of een persoonlijk project». *De heer Monfils* verwijst hiervoor naar de algemene bespreking waar dit aspect uitvoerig aan bod is gekomen. Hij preciseert dat de masterproef kan vervangen worden door het opstellen van «papers» en «case studies» voor een equivalente werklust.

Amendement nr. 1 wordt aangenomen met 10 stemmen en 1 onthouding.

Artikel 4, zoals geamendeerd, wordt aangenomen met 10 stemmen en 1 onthouding.

Art. 5

Amendement nr. 2 (DOC 51 2455/002) van de heer Monfils c.s. beoogt in het ontworpen artikel 7, 3°, de woorden «militaire en sportieve vorming» te vervangen door het woord «basisvorming», omdat dit beter beantwoordt aan de nieuw geformuleerde opdrachten voor de KMS en haar organisatie. *De heer Monfils* preciseert dat het hier het gebruik van de juiste terminologie betreft.

Amendement nr. 2 wordt eenparig aangenomen.

Artikel 5, zoals geamendeerd, wordt eenparig aangenomen.

Art. 6

Cet article ne donne lieu à aucune discussion et est adopté à l'unanimité.

Art. 7

L'amendement n° 3 (DOC 51 2455/002) de M. Monfils et consorts vise à apporter une série de corrections d'ordre légistique.

L'amendement n° 3 est adopté à l'unanimité.

L'article 7, ainsi modifié, est adopté à l'unanimité.

Art. 8

L'amendement n° 4 (DOC 51 2455/002) de M. Monfils et consorts tend à remplacer, dans cet article, les mots «conseil académique» par les mots «conseil académique de l'école royale militaire», ce qui équivaut à une correction légistique. Il est inutile de maintenir dans l'ensemble du texte les mots «de l'école royale militaire», puisque la loi est relative à cette institution.

L'amendement n° 4 est adopté à l'unanimité.

L'article 8, ainsi amendé, est adopté à l'unanimité.

Art. 9 et 10

Ces articles, qui ne donnent lieu à aucune discussion, sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 11 (nouveau)

L'amendement n° 5 (DOC 51 2455/002) de M. Monfils et consorts tend à insérer un nouvel article 11 dans la proposition de loi, afin que les porteurs d'un grade académique de deuxième cycle, délivré antérieurement à l'application de cette loi, par l'Ecole royale militaire, ou reconnu équivalent à un master, en application d'un décret de la Communauté flamande, française ou germanophone, ou encore d'un instrument international en matière d'enseignement, jouissent des mêmes capacités de poursuite d'études à l'Ecole royale militaire que

Art. 6

Dit artikel geeft geen aanleiding tot verdere bespreking en wordt eenparig aangenomen.

Art. 7

Amendement nr. 3 (DOC 51 2455/002) van de heer Monfils c.s. heeft betrekking op de aanbrenging van een aantal wetgevingstechnische verbeteringen.

Amendement nr. 3 wordt eenparig aangenomen.

Artikel 7, zoals geamendeerd, wordt eenparig aangenomen.

Art. 8

Amendement nr. 4 (DOC 51 2455/002) van de heer Monfils c.s. strekt ertoe in dit artikel de woorden «academische raad» te vervangen door de woorden «academische raad van de Koninklijke Militaire School», wat neerkomt op een wetgevingstechnische verbetering. Het is nutteloos de woorden «van de Koninklijke Militaire School» in het geheel van de tekst te behouden, want de wet betreft deze instelling.

Amendement nr. 4 wordt eenparig aangenomen.

Artikel 8, zoals geamendeerd, wordt eenparig aangenomen.

Art. 9 en 10

Deze artikelen die geen aanleiding geven tot verdere bespreking worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 11 (nieuw)

Amendement nr. 5 (DOC 51 2455/002) van de heer Monfils c.s. strekt ertoe een nieuw artikel 11 in het wetsvoorstel op te nemen waardoor de houders van een academische graad van de tweede cyclus, toegekend, voorafgaand aan de toepassing van deze wet, door de Koninklijke Militaire School, of erkend als gelijkwaardig aan een master, in toepassing van een decreet van de Vlaamse, Franse of Duitstalige Gemeenschap, ofwel van een internationaal instrument met betrekking tot het onderwijs, van dezelfde mogelijkheden genieten voor

les porteurs d'un grade de master sanctionnant des études de deuxième cycle de 120 crédits au moins.

Cette disposition a pour but de garantir les droits des porteurs des diplômes de deuxième cycle délivrés avant l'introduction du processus de Bologne.

L'amendement n° 5 est adopté à l'unanimité.

Art. 12 (nouveau)

L'amendement n° 6 (DOC 51 2455/002) de M. Monfils et consorts tend à insérer un nouvel article 12 qui fixe la date d'entrée en vigueur de la loi au 1er juillet 2006.

L'amendement n° 6 est adopté à l'unanimité.

L'ensemble de la proposition de loi, telle qu'elle a été amendée et en ce compris quelques corrections d'ordre légistique, est adopté à l'unanimité.

Le rapporteur,

Le président,

Mohammed BOUKOURNA Philippe MONFILS

Liste des dispositions nécessitant des mesures d'exécution (article 78, 2, alinéa 4, du Règlement de la Chambre)

- sur la base de l'article 105 de la Constitution: néant;
- sur la base de l'article 108 de la Constitution: art. 2, art. 3, art. 4 et art. 6.

het voortzetten van hun studies aan de Koninklijke Militaire School als de dragers van een graad van master als bekroning van studies van de tweede cyclus voor minstens 120 studiepunten.

Het is de bedoeling van deze bepaling zeker te stellen dat de rechten van de houders van diploma's van de tweede cyclus, uitgereikt voor de invoering van het Bologna-proces, gegarandeerd zullen zijn.

Amendement nr. 5 wordt eenparig aangenomen.

Art. 12 (nieuw)

Amendement nr. 6 (DOC 51 2455/002) van de heer Monfils c.s. strekt ertoe een nieuw artikel 12 in te voegen dat de inwerkingtreding van de wet vastlegt op 1 juli 2006.

Amendement nr. 6 wordt eenparig aangenomen.

Het gehele wetsvoorstel, zoals geamendeerd en met inbegrip van enkele wetgevingstechnische verbeteringen, wordt eenparig aangenomen.

De rapporteur,

De voorzitter,

Mohammed BOUKOURNA Philippe MONFILS

Lijst van bepalingen die uitvoeringsmaatregelen vergen (artikel 78, 2., vierde lid, van het Kamerreglement)

- op grond van artikel 105 van de Grondwet: nihil;
- op grond van artikel 108 van de Grondwet: art. 2, art. 3, art. 4 en art. 6.